

Мурований І.С., к.т.н., доц.; Рибай О.В.

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства. Доведено, що на ефективність роботи автотранспортного підприємства впливають такі показники, як відповідність сучасним вимогам парку рухомого складу, виробничо-технічна база, фінансово-господарська діяльність, наявність власних фінансових ресурсів для розвитку, можливість і спроможність залучення інвесторів, організація робочого місця, методи стимулювання роботи та інші.

В організаційно-технічному і матеріальному аспекті існуючої системи технічного обслуговування та ремонту рухомого складу автомобілів автотранспортних підприємств існує ряд недоліків. Невелика кількість кваліфікованих ремонтних робітників, дефіцит запасних частин та низька їхня якість, відсутність належного контролю за виконаною роботою, недостатня ефективність оснащення робочого місця призводять до того, що на підприємствах робота з ТО проводиться не в повному обсязі, здійснюється формально контрольний технічний огляд перед випуском автомобіля на лінію, робота зі щоденного обслуговування теж має низький рівень. Усі названі вище фактори збільшують ймовірність появи відмов на лінії. Крім того, діючий порядок проведення номерних ТО не враховує зміненого характеру перевізного процесу, роботи автомобіля на лінії. На міжміських і особливо міжнародних маршрутах зростає ймовірність відмови автомобіля, так як у більшості вітчизняних автомобілів зношеність і несправність нижча за регламентну періодичність ТО-1. В існуючій системі ТО і ремонту негнучкість в частині забезпечення безвідмовної роботи автомобіля на лінії проявляється в жорсткості і одноманітності підходу до автомобілів різного віку: перелік операцій та періодичність ТО ідентичні і для нового автомобіля, і для автомобіля перед його капітальним ремонтом і списанням [1].

До вирішення цієї проблеми зверталися не лише вітчизняні дослідники, а й зарубіжні. Існує чимала кількість праць, присвячених підвищенню якості роботи автотранспортних підприємств. Але в багатьох випадках формулюються рекомендації щодо управління якістю окремих складових на автотранспортних підприємствах, які базуються на застарілих підходах, що не відповідають сучасним умовам, вимогам міжнародних та українських стандартів в сфері управління життєвими циклами ТО і ПР автомобілів. Не завжди використовуються сучасні підходи, інформаційні технології та кроки для максимального розвитку підприємства.

Під конкурентоспроможністю автотранспортного підприємства слід розуміти його перевагу в обраному напрямку транспортних послуг над конкурентами в даний момент часу, що досягнута без шкоди іншим. На рис.1 показані фактори, що впливають на конкурентоспроможність автотранспортного підприємства. З однієї сторони, на конкурентоспроможність підприємства впливають організація виробничого процесу, якісний підбір персоналу та впровадження інноваційних технологій. Вони безпосередньо впливають на якісний та кількісний показники роботи автотранспортного підприємства.

З іншої сторони, конкурентоспроможність забезпечує ефективна маркетингова діяльність, якісний менеджмент та напрям розвитку підприємства, який задає система управління. Ці параметри дозволяють підприємству розвиватися в умовах ринкової економіки.

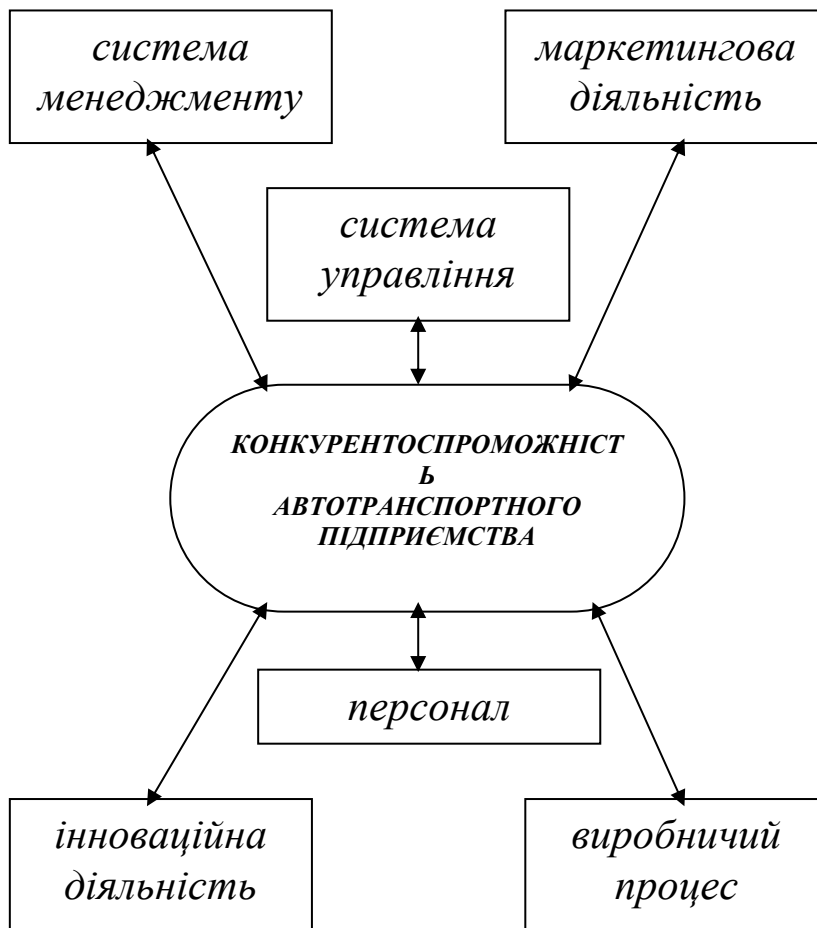

Рис. 1 – Фактори, що впливають на конкурентоспроможність автотранспортного підприємства

Варто відзначити, що конкурентоспроможність автотранспортного підприємства – це поєднання конкурентоспроможності його послуг і конкурентного потенціалу. Основна функція автотранспортного підприємства – надання транспортних послуг. Від того, як успішно воно виконує ці завдання, залежить конкурентоспроможність його послуг.

Виокремлюють такі фактори, що впливають на зниження конкурентоспроможності автотранспортного підприємства:

- 1) застаріле оснащення ремонтно-технічної бази;
- 2) значна частина водіїв передпенсійного віку;
- 3) низька трудова дисципліна;
- 4) зниження коефіцієнту рухомого складу тощо.

Життєвим циклом технічного обслуговування та ремонту є сукупність всіх операцій, які виконуються від моменту прийому автомобіля на ТО або ПР і до моменту здачі його в експлуатацію [2].

Від організації життєвого циклу ТО і ПР на автотранспортному підприємстві залежить ефективність роботи даного підприємства в цілому, адже якість проведеного обслуговування і ремонту впливає на прибуток, який дасть автомобіль своєю виконаною роботою.

На якісну роботу життєвого циклу ТО і ПР впливають наступні чинники:

- 1) організація робочого місця;
- 2) організація контролю якості виконаної роботи;
- 3) методи стимулювання якості роботи;

- 4) відповідність сучасним вимогам парку рухомого складу та виробничо-технічна база;
- 5) висококваліфікований персонал;
- 6) інноваційно-орієнтована служба розвитку підприємства, що здатна розробляти і реалізовувати стратегію його розвитку;
- 7) регламент часу на виконання технологічних операцій;
- 8) розвинута система прийому замовлень, залучення клієнтів і надання широкого спектру транспортних послуг;
- 9) високі показники фінансово-господарської діяльності, наявність власних фінансових ресурсів для розвитку, можливість і спроможність залучення інвестицій;
- 10) високопрофесійне керівництво, яке володіє сучасними інструментами та методами управління підприємством.

Кваліфікація робітників теж відіграє чималу роль у якісній роботі підприємств автомобільного транспорту. Держава відчуває дефіцит кадрів технічного спрямування. Крім того, рівень знань, умінь і навичок багатьох робітників бажає бути кращим.

Раціонально організоване робоче місце забезпечує нормальні умови праці і правильну побудову робочого процесу. Робоче місце є первинною ланкою виробничо-технологічної структури підприємства, в якій здійснюється процес виробництва, його обслуговування та управління [3].

Нормування праці – це вид діяльності, спрямований на встановлення необхідних затрат і результатів праці, а також необхідних співвідношень між чисельністю працівників різних груп і кількістю одиниць обладнання.

Одним із найважливіших чинників, які стимулюють якість виконаних робіт, є організація контролю якості, який на автотранспортному підприємстві здійснює відділ технічного контролю.

Відділ технічного контролю здійснює перевірку якості робіт, виконуваних усіма виробничими підрозділами технічної служби, відповідно до технічних умов і ТО та ремонту рухомого складу, і навіть якості продукції підприємств, послугами яких користується АТП[5].

Відділ технічного контролю виконує такі функції:

- здійснює заходи щодо підвищення якості ТО і ПР рухомого складу;
- контролює дотримання планів-графіків постановки автомобілів на ТО;
- дотримується технології виконання ТО і ПР автомобілів, їх агрегатів і вузлів безпосередньо на робочих місцях;
- бере участь у складанні та наданні рекламцій заводам-постачальникам на постачання матеріалів, агрегатів та автомобілів;
- здійснює аналіз причин виникнення несправностей рухомого складу, агрегатів і вузлів.

Але, на жаль, не всі роботи можна проконтролювати. І несправність (наприклад, недостатня чи надмірна затяжка колеса), пов'язана з відсутністю контролю може виявитися далеко за межами автотранспортного підприємства, що може призвести до тривалого простою автомобіля чи неефективного ремонту на місці.

При відсутності можливості постійного контролю на перший план виходить така категорія, як стимулювання якості виконаної роботи робітником, зацікавленість його в тому, щоб виконана ним роботи була максимально якісною.

Мотивація – це процес спонукання кожного співробітника і всіх членів його колективу до активної діяльності для задоволення своїх потреб і для досягнення цілей організації.

Ефективне оснащення технологічного обладнання створює умови для підвищення продуктивності праці і збільшує обсяги виробництва ТО і ремонту автомобілів. Нове обладнання слід спрямовувати на фізичну заміну зношеного обладнання і на формування нових робочих місць у чітко визначеній пропорційності, яка забезпечує підвищення

ефективності ремонтно-обслуговуючого виробництва. Необхідним є рішучий перехід від екстенсивного типу оновлення обладнання до інтенсивного типу, тобто до такого якісного удосконалення парку обладнання, при якому забезпечуються нормативні строки служби і розрахункові строки окупності обладнання.[4]

Якість матеріалів і запасних частин також є важливою складовою життєвого циклу технічного обслуговування і поточного ремонту автомобілів. У наш час дуже багато виробників пропонують широкий асортимент запчастин, паливно-мастильних і експлуатаційних матеріалів. Дуже часто їх низька якість виявляється вже відразу при використанні на автомобілі. Підприємству вигідніше купувати дешевші запчастини, які не завжди відповідають державним стандартам і заводським характеристикам.[3]

Для покращення ефективності роботи автотранспортного підприємства, яка безпосередньо впливає на якість проведення технічного обслуговування, потрібно забезпечити виконання таких передумов:

- якісно підбирати робітників, постійно навчати їх та підвищувати їхню кваліфікацію;
- постійно проводити контроль за організацією робочого місця робітників, проводити їх атестацію;
- переходити від кількісної до якісної оцінки виконаної роботи;
- встановити максимальний контроль та відповідальність за виконану роботу;
- встановити гнучку систему стимулювання та заохочення робітників;
- застосовувати сучасне технологічне обладнання та інструмент;
- встановити зовнішній контроль за якістю матеріалів та запасних частин, що надходять;
- дотримуватися технологічного і часового регламенту виконання робіт.

Список літературних джерел

1. Босняк М. Г. Вантажні автомобільні перевезення : навчальний посібник / М. Г. Босняк. – К.: Слово, 2010. – 407 с.
2. Керівництво з питань проектного менеджменту: Пер. з англ. / Під ред. С.Д. Бушуєва. – 2-е вид., перероб. – К.: Видавничий дім «Деловая Україна», 2000. – 198 с.
3. Кравченко О.П. Організація та управління технічного обслуговування та ремонту автомобілів: навчальний посібник / О.П. Кравченко. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2009. – 90с.
4. Туревский И. С. Техническое обслуживание автомобилей. Книга 1. Техническое обслуживание и текущий ремонт автомобилей: учебное пособие / И. С. Туревский. – М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2007. – 432 с.
5. Дюмин И.Е., Трегуб Г.Г. Ремонт автомобилей / Под ред. И.Е. Дюмина. – М.: Транспорт, 1999. — 280 с.

Мурований Ігор Сергійович – к.т.н., доцент, завідувач кафедри «Автомобілі і транспортні технології» Луцького національного технічного університету